

Kind	טוב
------	-----

Arch. No.	מס' ארכיוני
a 3196	אמ"י 3196

Ethn. Gr.	עדה	Country	ארץ, ישוב	Informant	המסרן
Date	תאריך	Language	שפה	Recorded by	נרשם על ידי
Tale title					שם הסיפור

הפונדק בעער

היתה בין חסידי אוליק אשר בחבל אחץ ווהלין - חבורה שלמה של "עולי רגל" לאוליק לראש השנה. אגאא החבורה היתה מתלקטת מכל השטיבלך אשר ביישובים המפוזרים על פני ביצות פולסיה, אחד או שניים מכל שטיבל, והם כולם מגיעים לסליחות הראשונות לעיירה שממנה מגיעים, דרך היער העבות, לאוליק.

אהבה ורעות שררו בקרב אנשי החבורה, מהם מהמקורבים ביותר ל"זקן" שבאוליק ומהם חסידים פשוטים שבפשוטים, יושבי-כפרים, שהעליה לרגל היתה להם חג גדול.

באותה חבורה היה אחד, צעיר ונלהב, שאף הזקן מאוליק שם עינו בו. הוא היה שמח

תמיד לבואו ל"ימים הנוראים" ואף מתרה באנשי החבורה שישגיחו עליו שלא יגיע לעייפות בדרך. לפני חודשים אחדים, נכנס הצעיר לחופה, כמצוותו של "הזקן", עם כלה שנמנו בה

כל המעלות, חן, עושר, יחסס. כל בני החבורה באו לחופה והיו השושבינים. היו "מרקדין בפפי הכלה" בכל רמ"ח איבריהם, מולפכים את החתן והכלה, כשהרוח הקרה מכבה את הנרות

שבידיהם, ושולי הקפות מטפחים על זקניהם ופיאותיהם, מכים בתוף אומרים ניגון אחר ניגון עד שהגיעו לחופה. ואז אירע האסון, הכלה העיפה מהתענית, מחוממת ומיוזעת פסעה

אל החופה בשמלתה הלבנה ובצעיף על פניה החוורים - בכבידות רבה והשושבניות תומכות בה, מעודדות אותה. והיא לוחשת באזניהן כי רע לה מאוד. אבל מי ישם לב לדברי כלה

מפונקת. והנה כאשר שם החתן את הטבעת על אצבעה והחל לומר בקול נרגש, הרי את מקודשת לי...כשלה הכלה, נפלה והתעלפה. היו הרופאים מזה, וה"זקן" - ששליחים מאנשי החבורה

הודיעו על הדבר - מזה, עושים הכל כדי להציל את חיי הכלה. אבל גברו המצוקים וביום השביעי למשחה - גוועה ומתה, והחתן אף לא ידעה. ערכו אנשי החבורה בביתו של החתן

"שבעה" של אבל, כשהם מתפללים ומשתדלים לנחמו מיגונו, אך החתן שקע מיום ליום באבלו הכבד. ביקשם ה"זקן" לקחת אתם את החתן לכשיעלו לרגל, אם ירצה השם, לראש-השנה.

היום הגדול הגיע - שבת שלפני הסליחות הראשונות - וכל אנשי החבורה התכנסו ואתם אף החתן, שעייכו כשתי זכוכיות, תלויות בחלל האויר, משל הוא מחפש את הכלה

בשמלתה הלבנה ובצעיף המכסה את פניה. צרפו אותו אנשי החבורה למסיבה שערכו לליל השבת, והיה יושב אתם, אינו שותה, אינו טועם, ומשרה עצבות עלכולם. ניסו ה"מקורבים"

לעוררו מחלומותיו, אך החתן יושב - עיניו הזוגיות תלויות באשנבים המציצים מעזרת הנשים, ובת-צחוק על פניו - מין שגעון רחמנא לצלן.

ליל הסליחות, הצות לילה, העיירה כולה מכונסת בבית הכנסת. זקן החבורה, אחד העתידים לצאת עם אשמורת הבוקר ברגל לאוליק, עובר לפני התיבה, לבוש קיטל, ועטוף

סלית. פוחחים ב"אשרי יושבי ביתך". וכשמגיעים ל"קדיש" עולים הקולות והקהל הרב דומה בשעה זו לעדר כבשים שהסערה פגעה בהם והם חולים עיניהם ברועה שיוציאם ממקום הסכנה.

ותפילה רודפת חפילה - ודרך החלונות מציצים שולי שמיים המחוררים והולכים, השחר עולה, והחבורה מתפללת שחרית. אוספים את שקי הסלית והתפיליף השמורים אתם, נפרדים מהקהל

ויוצאים לדרך, והחתן אתם.

Kind	סוג	Arch. No.	מס' ארכיוני
		3196	אסע"י
Ethn. Gr.	עדה	Country	ארץ, ישוב
Date	תאריך	Language	שפה
Tale title		Informant	המסרן
		Recorded by	נרשם על ידי
			שם הסיפור

- 2 -

היו שמיים בהירים ללא עב קל פרושים מעל, ושלף שדוח לרגליהם. ובצהרי-יום הגיע אל היער העבות שדרכו יעברו ובצאתם ~~אצא~~ מתוכו כעבור ימים אחדים תיראה להם מרחוק הדרך הקצרה המוליכה ישר לאוליק, אל ביתו של הצדיק. היו הלבבות חומים והניגון של "ידיד נפש" מתנגן בלבותיהם. אך בטרם ייכנסו לחוף היער, והנה הם רואים כי השמיים התקדרו, והגשם כביכול מחכה עד שייכנסו ליער עצמו. ברוב בהילות לקחו אתם את החתך, שהיה משהו עצמו ותולה עיניו בשמיים, כאילו ראה שם, בין העננים הכבדים והנהוגות, את דמותה של כלתו - אשתו¹ לא ידעה.

התכנסה החבורה אל תוך היער ומצאה מחסה מחת לעץ רב-ענפים. אולם הגשם גבר והלך. ועמו ברקים ורעמים. חוששים היו לחתך בעל "המרה השחורה", שנחפס למעין שמחה והפקיר את גוו התמיר והרזה לגשם החזק והוציא מפיו קולות למראה הברקים והרעמים. ראשון היה הוא שהבחין בפונדק הנשקף מעבי היער, פונדק שחלונותיו משוחים בשער והם כאילו קוראים ומפתים לבוא אל פנים לפתחו. היו אנשי החבורה רועדים מקור ומפחד למראה הפונדק שלא ידעו ולא שמעו עליו. מי ומי הקימו? מה נעשה שם פנימה ומה זה החום השופע מחלונותיו - האין יד הפריץ ההולל במעשה הזה?

עליו, על הפריץ, היו מספרים כי מרבית השנה הוא מבלה בנעימים במרחקים ורק לחודשי הקיץ יבוא - ואתו פמליה של הוללים המרעישים בבקרים את היער העבות בהתרוצצם יחד עם כלביהם אחרי החיות ובעלי הכנף לצוד אותם, ובערבים יישמע למרחוק קול מנגינותיהם וצהלחם. האין הפונדק הזה מעשה ידי הפריץ ההולל, והאין לברוח מן המקום הזה שלא להיתפס חלילה למעשה-כשפים? ובעוד הגשם יורד ויורד - פורץ בעל "המרה השחורה" בדברים: למה נעמוד בגשם העז - כשהפונדק פתוח לפנינו? ובטרם הספיקו החסידים להניאנו מן המעשה המסוכן - ניתק עצמו מהחבורה, יצא בריצה מחת לעץ ונבלע כעבור שעה קלה בתוך הפונדק, שקיבלו בחרועות גיל ~~אצא~~ וצחוק. לאחר מכן, העיד אחד מאנשי החבורה, שמאחד החלונות הקטנים הורם הווילון הצבעוני, ונשקפו אליו פני...לילית.

עייפים וסחוטים הגיעו החסידים בצהרי היום, לפני הסליחות של "זכור בריח", לאוליק, ובעל "המרה שחורה" נעדר מביניהם. מיהרו החסידים לטבילה והלכו לקבלת-שלוש. ראה הרבי את פניהם ויידע מה שאירע. מיד ציווה להזמין אליו את חבורת העגלונים והם כולם חסונים, שדופי שמש ורוח ולא יודעים פחד. ישבו העגלונים מסובים לשולחן, שותים לחיים ומקבלים את ברכת "הזקן". שאל אותם אם הם נכונים לצאת אתו אל היער בטרם אתא לילה, נכונים ונכונים! - אמרו העגלונים.

+ ואף אם ירד גשם? שואל ה"זקן". והעגלונים תולים עיניהם בשמיים ואומרים: עצמוחינו אומרות לנו - שלא יהיה גשם.

- ואם בכל זאת יהיה גשם ואף חזק - מה תעשו?

Kind _____ סוג _____

Arch. No. מס' ארכיוני
אמע"י 3196 e

Ethn. Gr.	עדה	Country	ארץ, ישוב	Informant	המסרן
Date	תאריך	Language	שפה	Recorded by	נרשם על ידי
Tale title					שם הסיפור

- רגילים אנו לגשמים, אומרים העגלונים מתוך נחת רוח. ובזקן, שפניו מחמירים והולכים, אומר להם: יהיה גשם, יהיה קור, וביער יש פונדק ובתוכו חום רב ואנחנו נרד וניכנס לתוכו, ובנות חוה מגישות לנו כוסות-פה, ואתם, - לא תשתו! השמעטם? לא תשתו! והעגלונים יושבים חמהים ונרעדים - משל ישבו כבר בפונדק והחה כבר לפניהם, והם רועדים ואומרים: טוב רבי, לא נשתה. מוסיף הזקן ואומר: ולא תניחו אף לי לשתות, השמעטם? - טוב, רבי, אומרים העגלונים. והזקן רועד כולו ואומר: ומה תעשו אם בכל זאת אקח את הכוס ואחפוץ לשתות? שומעים העגלונים והכעס מחלחל בהם והם מנהמים: בכוח לא ניתן לרבי לשתות מן החתה. אלפני הזקן נעשים שוב שלווים והוא מודה לעגלונים ומצווה עליהם לרתום את העגלה. לאחר מכן סיפרו העגלונים: אך יצאו מן העיר והשמים הקקדרו, ובטרם הגיעו ליער ירד עליהם הגשם בכוח כזה שהסוסים היו חוצים במים. וביער הושך ועלטה והקור הודר לעצמותיהם, ואף הזקן יושב ורועד, וכששיניו נוקשות הוא מזכיר להם: זכרו לא לשתות ולא לתת לי לשתות! ולפתע נראה לעיניהם הפונדק והוא כולו מאיר. שופע חום - וקולות שירה בוקעים ועולים מתוכו. במצוותו של הזקן, ירדו מן העגלה ונכנסו פנימה ומצאו באחת הפינות יושב אחד - לאחר מכן ידעו שזהו החתן - שקפץ על רגליו ורץ לקראת הזקן שחיבק אותו בזרועותיו. מתוך החדרים הופיעו בנות-חיה, ולבושן כלבוש חיה - ובידיהן ספלים עם תה ריחני. התעוררה בלב חשוקה עזה לשתות את החה החם - אבל עיניהם נפגשו בעיני הזקן ונזכרו ודחו בכעס את הספלים. ואז הלך ושפוף באו בנות-חיה והגישו ספל תה לעקן - והוא הושיט ידיו לקחת את הספל. אז קראו בקול: לא חשתה, רבי - והוא קפץ על רגליו וקרא: כן אשתה! מיד קפצו כולם על רגליהם, הקיפו את הזקן ובכוח עצרו בעדו משתות את החה. גרשו את בנות-חיה שפכו את החה, וכשיצאו - והנה נעלם הפונדק כאילו לא היה, והיער צא עומד כולו מבושם, והשמים מעל בהירים והזקן לוחץ את ידיהם ומברך אותם בשנה טובה. ומה היה עם החתן? הוא געה בבכי גדול והיה מצעק ואומר: רבי, הייתי בידיהן! והזקן מלטף את ראשו ואומר ברוך השם, הוצאנו אותם מן הטומאה, תיטהר ותהיה טהור! ואכן, מאז נצטללה דעתו של החתן. וחסידיו אוליק מטיממם ואומרים: אותן הסליחות של "זכור ברית" ואוהן התפילות באותם ימי ראש השנה - מי יוכל לשכוח אותן! זכותו של הזקן מאוליק תעמוד לנו ולכל ישראל לכתיבה וחתימה טובה.